חגיגת בת מצווה קבוצתית, תוניסיה, 1927. במרכז, הרב הראשי של תוניסיה יעקב בוקארה זצ"ל
(באדיבות ללי דרעי)

עיד אל בנאת

ראש חודש טבת

חוברת למנחות טקס

מהדורה נסיונית
לשימוש פנימי בלבד

ערבות
נשים מחברות מסורת
מיסודו של המרכז החינוכי הספרדי

SEPHARDIC EDUCATIONAL CENTER
המרכז החינוכי הספרדי

עיד אל בנאת- חג הבנות

נחוג בראש חודש **טבת** בקהילות צפון אפריקה, ובמיוחד בתוניס, ג'רבה, אלג'יריה, סלוניקי וקושטא. יום זה מציין חגיגה נשית של שמחה על חלקן של נשים בגבורה בכוח וברוח (כמו יהודית בנס החנוכה, או הימנעותן של נשים להשתתף בחטא העגל). בחג זה היו נחוגו טקסים מיוחדים לבנות ולנשים. לטקס זה, ולטקסים בכלל, תפקיד רוחני משמעותי בחיי הקהילה. הטקס משמש חוליה מקשרת של מסורת בין דור הבנות לנשות הקהילה. ארגון ערבות מבקש להנכיח טקס זה במרחב הקהילתי הישראלי כשיקום הרצף הבין-דורי, קשירה מחדש לשרשרת דור אימותינו, שזירה טבעית, חיה, פעילה וחד פעמית כתורה שבעל פה.

חוברת זו היא הצעה לטקס שנבנה לאורן של עדויות וטקסטים שנכתבו על *עיד אל בנאת*, תוך התאמה למציאות העכשווית ולצרכי השעה. להעשרת החגיגה הוספנו מתכונים מסורתיים, שירים ופיוטים, דברי הגות ומנהגי החג. כל אחת מוזמנת לבנות טקס בהתאם לקהל הנשים המוזמן.

ארגון ערבות

'ערבות' היא קבוצת מנהיגות של נשים מסורתיות הפועלות במסגרת בית מדרש מיסודו של המרכז החינוכי הספרדי בירושלים. **'ערבות'** שואפת להנכיח ערוץ חדש של חשיבה ושיח במרחב הציבורי, הנשענים על מסורות והגות יהודי ארצות האסלאם ועל תורת אימותינו שעברה בשרשרת הדורות כחכמה שבעל פה. אנו מאמינות בכוחה של חכמת דורות זו, אשר אינה נלמדת ומובנת בחברה הישראלית, לייצר גישה מחודשת לסוגיות חברתיות, דתיות ופוליטיות. ערכי יהדות המזרח נשענים על ערבות, צדק חברתי, מתינות, הכלה, קהילתיות ודגש חזק על 'כלל ישראל'. מסורת זו יכולה לשמש גשר בין ניגודים, מענה לפיצול המגזרי ובסיס לתיקון חברתי.

לדף הפייסבוק שלנו: http://bit.ly/FB_Arevot

טעמי החג

מקור החג *עיד אל בנאת* אינו ידוע לאשורו, ואין עדות ודאית וברורה מתי החלו לחגוג אותו. על כן התפתחו טעמים שונים לחגיגתו. הטעם המקובל הוא *שעיד אל בנאת* נועד להזכיר את חלקן של הנשים בנס החנוכה (ראו בהמשך את סיפור הגבורה של יהודית ובת חשמונאי בחלק העוסק בגבורת נשים). הרב מאיר מאזוז הזכיר טעם אחר לחג והוא שמחה ושבח לנשים שלא השתתפו בחטא העגל והזדרזו בעשיית המשכן. החגיגה נקשרה דווקא בראש חודש טבת על שום היותו היחיד שבו נאמר הלל שלם בברכה. החוקר יום טוב לוינסקי טוען שהחגיגות קשורות לאירוע מוקדם יותר בתולדות העם, והוא זכר לגירוש הנשים הנוכריות בימי עזרא, שההחלטה להיבדל מהן התקבלה בראש חודש טבת. נוסף על כך, בחודש טבת נבחרה אסתר למלכה במקום ושתי.

(מתוך מאמרה של יעל לוין על עיד אל בנאת-חג הבנות)

סגולותיו של ראש חודש

רבי יצחק מוינה מסביר בספרו "אור זרוע" שראש חודש נחשב ביהדות כחגן של נשים בהקבלה למחזוריות הירח. בימים עברו, תקופת הווסת של נשים תאמה למחזוריות הירח. הטבע, הזמן והאישה התלכדו לגוף קוסמי אחד, כפי שעולה במונחים כמו שנה מעוברת ומולד הירח.

> "וראיתי כתוב יש בפרקי דר' אליעזר, שהקב"ה נתן לנשים שכר לשמור ראש חודש, על שלא חטאו במעשה העגל, ולעתיד לבוא הקב"ה מחדש אותן כעין ראש חודש, שנאמר 'כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה' וגו ואומר 'תתחדש כנשר נעוריכי'. תדע לך שבכל חודש וחודשו האישה מתחדשת וטובלת וחוזרת לבעלה והיא חביבה עליו כיום החופה. כשם שהלבנה מתחדשת בכל חודש והכול מתאוין לראותה – כך אישה כשהיא מתחדשת בכל חודש, בעלה מתאווה אליה וחביבה לו כאישה חדשה, כלומר ולכך הוי ראש חודש יום טוב לנשים"

(בעל אור הזרוע" ח"ב, הלכות ראש חודש תנד)

בעל הטורים מסביר מדוע ראש חודש ניתן רק לנשים ולא לכלל עם ישראל. שניים עשר ראשי החודשים היו מיועדים לשניים עשר השבטים, אך משום שחטאו בעגל קיבלו אותן הנשים.

"ושמעתי מאחי הר"י טעם לדבר, לפי שהמועדים נתקנו כנגד אבות פסח כנגד אברהם... שבועות כנגד יצחק... סוכות כנגד יעקב... וי"ב ראשי חודשי השנה, שגם הם נקראים מועדים כנגד י"ב שבטים, וכשחטאו בעגל, ניטלו מהם וניתנו לנשותיהם לזכר שלא היו באותו החטא".

(טור, אורח חיים סימן תיז אות א)

מנהגי החג ועדויות על החג

עדות שתיעדה דפנה חורב מקרובת משפחתה מיז'יינה כהן מג'רבה:

"מכל אחת גבו סכום לקניית מצרכים, התכנסו יחד בביתה של אחת מהן, ובישלו ואפו ביחד ארוחה חגיגית. לאחר מכן אכלו, רקדו, דיברו וצחקו. זה כמו מתנה ליהודית. מעין יום זיכרון ליהודית, אשר בגבורתה הרגה את הולפורנס וגרמה לנסיגת האשורים. תגובתה האמיצה והעצמאית וההחלטית הצילה את ירושלים והושיעה את ישראל"

מגוון מסורות של מנהגים יוצרים אווירה של שמחה וחגיגיות ביום זה.

- נהגו להדליק נרות חנוכה ולערוך סעודה חגיגית.
- החג לווה במוסיקה, ריקודים ושמחה נשית.
- במקומות מסוימים התכנסו כל הנשים בבית הכנסת ביום זה. הן עברו לפני התיבה ונשקו לספר התורה. החכם פרש את ידו וברך אותן בברכת האימהות ושלום הבנות. לאחר התפילה נהגו הנשים לא לעשות מלאכה, אבל נהגו לבקר זו את זו וקיימו מסיבות שמחה.
- האימהות הקפידו לשלוח מגש עמוס בספנז' לבנותיהן הנשואות (סננה), ארוסים נהגו לשלוח למשפחת ארוסתם סלסלה מלאה כל טוב.
- ראוי לציין שהארגון הציוני בלוב, "בן-יהודה", נהג להעלות במשך כל חג החנוכה ובמיוחד בערב "ראש חודש לבנאת'" את ההצגה "יהודית".
- בקהילת תוניסיה נהגו להכין יחד עוגות דבש ולחלקן כמשלוח מנות.

- נהגו לתת מתנות לבנות.
- בקהילות אחדות ערכו בת מצווה משותפת לכלל בנות המצווה בקהילה באותה שנה.
- בכמה מהקהילות חדרו מוטיבים של יום הכיפורים, והבנות התכנסו להתפייסות זו עם זו ולתפילה משותפת.
- בלוב נהגו לאכול מאכלי חלב, זכר לחלב שנתנה יהודית ויין לזכר שכרותו של שר הצבא.

(מתוך הספר "מנהג נשים" של עליזה לביא)

מרים אלפסי שחיה בתוניס עד גיל 7 מספרת על החג כחגיגה משפחתית:

"אבי היה הולך לבית הכנסת, בינתיים אימי מכינה יונים ממולאות בכל טוב בתנור ו"מנינה"- פשטידת חזה עוף עם ביצים. מאכלי חג מיוחדים וחגיגיים. כשאבי היה חוזר היינו יושבים יחד לסעודה. החגיגה הייתה משפחתית ולא רק לבנות. באותו אופן חגגנו גם בסעודת יתרו. כשעלינו לארץ עוד המשכנו לחגוג, אבל לצערי לאט לאט זה הלך ודעך."

הכנות לטקס

תפאורה: נרות, בשמים, שולחן ערוך בכל טוב, מטפחות ססגוניות, כלים ובגדים מסורתיים, נרות חנוכה, חנובייה.

מוזמנות: קהילה משפחתית/קהילה חברתית/ קהילת השכונה. נשים ובנות מגילאי 12 ואילך. לבקש מהמוזמנות מתנה קטנה אחת לרעותה, אפשר שכל אחת גם תביא כיבוד ודברי מתיקה.

בערב האירוע: מכינים בצקים לפי מתכוני העוגיות שרוצים להכין יחד. מגשים קטנים למשלוח מנות לבני המשפחה וחברים. כמו כן כדאי לארגן רמקול להשמעת מוסיקה מערוץ יוטיוב.

אם מציינים בת מצוה לחלק מהבנות, מומלץ להכין מתנה ולבקש מהן להכין דרשה.

הצעה למהלך הטקס

- פתיחת הטקס: פיוט או שיר
- הדלקת נרות חנוכה
- ברכת מי שברך אימותינו
- הכנסת בנות מצווה
- הכנת עוגיות משותפת
- ארוחה ומסיבה
- סיפורי גבורת נשים
- טקס מסירה לדורות הבאים והסבר על טעמי ומנהגי החג
- הכנת משלוחי מנות
- סיום הטקס

הטקס

פתיחת הטקס- פיוט או שיר

לצפיה בשיר "שפת הבית"
מאת זיוה עטר

Watch video

לפתיחת ערוץ יוטיוב ציבורי עם
פלייליסט מוצע לטקס:
http://bit.ly/Youtube_IdElBanat

Play audio

שיר ברכה

מילים: זיוה עטר | **לחן**: ע"פ שיר של מרסדס סוסה

1	2	3
את שתי ידי אני סוככת	מאלוהים מתעלת	ממיתרי ליבי אני לך
מעל ראשך בברכה	אלייך, אור ואהבה	מנגנת
כמו מנהג הכוהנת	מאלוהים מתעלת	שירת הלב
עוד בתקופה עתיקה	אלייך, אור ואהבה	ומנגינה עולה צוהלת

הדלקת נר שביעי של חנוכה וברכותיו

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר (שֶׁל) חֲנֻכָּה.

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה.

הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ אָנוּ מַדְלִיקִין, עַל הַנִּסִּים וְעַל הַנִּפְלָאוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמִּלְחָמוֹת, שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה, עַל יְדֵי כֹּהֲנֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְכָל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קֹדֶשׁ הֵם, וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, אֶלָּא לִרְאוֹתָן בִּלְבָד, כְּדֵי לְהוֹדוֹת (וּלְהַלֵּל) לִשְׁמְךָ עַל נִסֶּיךָ וְעַל יְשׁוּעָתֶךָ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ:

א מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד. ב אֲרוֹמִמְךָ ה' כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי. ג ה' אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי. ד ה' הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מיורדי [מִיָּרְדִי] בוֹר. ה זַמְּרוּ לַה' חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ. ו כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה. ז וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם. ח ה' בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהָרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל. ט אֵלֶיךָ ה' אֶקְרָא וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן. י מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ. יא שְׁמַע ה' וְחָנֵּנִי ה' הֱיֵה עֹזֵר לִי. יב הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה. יג לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם ה' אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ. **(תהלים ל')**

ברכת מי שברך אימהותינו

המבוגרת בטקס תסוכך ידיה על ראש הבנות ותברכן

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֶת מִרְיָם אֲחוֹת מֹשֶׁה בְּשִׂמְחַת הַחַיִּים, לַהַט הָרְקוּד וְהַיְכֹלֶת לִסְחֹף אֶת הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בִּתְפִלָּה וּבְחַגִּיגָה הוּא יְבָרֵךְ אֶת הקהל הזה בְּאַהֲבַת אַחְיוֹתֶיהָ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וּבְאַחְוָת נָשִׁים. מִי שֶׁבֵּרַךְ אֶת רוּת בְּלֵב זָהָב וּבְנֶאֱמָנוּת מְסוּרָה. מִי שֶׁחִזֵּק אוֹתָהּ מוּל הַגַּעֲגוּעִים לְאַרְצָהּ לְמוֹלַדְתָּהּ וּלְאַחְיוֹתֶיהָ, הוּא יַעֲניק לכן ולמשפחותיכן אֶת שִׂמְחַת הַנְּתִינָה, אֶת אֲמָנוּת הַקֶּשֶׁב וְהַכֹּחַ לַעֲמֹד בְּגַעֲגוּעִים.

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֶת דְּבוֹרָה הַנְּבִיאָה בְּמַנְהִיגוּת, הוּא יְבָרֵךְ אֶת עלמות החן בְּשִׂאָר רוּחַ וּבְסַמְכוּת. מִי שֶׁבֵּרַךְ אֶת בְּנוֹת צְלָפְחָד וְהִצְדִּיק אֶת תְּבִיעָתָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת הנשים הללו בְּשִׂוְיוֹן מָלֵא.

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֶת שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וּמִרְיָם הַנְּבִיאָה וַאֲבִיגַיִל וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַּת אֲבִיחַיִל הוּא יְבָרֵךְ אֶת בנות המצווה בְּמַזָּל טוֹב וּבְשִׂעַת בְּרָכָה. וְיִגְדְּלָה בִּבְרִיאוּת שָׁלוֹם וּמְנוּחָה. וְיִזְכּוּ אֲבוֹתֵיהֶן וְאִמּוֹתָן לִרְאוֹת בְּשִׂמְחָתָן וּבְחֻפָּתָן בָּנִים וּבָנוֹת אֹשֶׁר וְכָבוֹד. עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן.

(נעמה קלמן)

ישנן עדויות שהרב אליהו שפירא (נפטר בשנת תקכ"ז, 1767), תלמיד חכמים ממוצא פולני שהשתקע בתוניס בשנת תפ"ז (1727) ציין בבית הכנסת הקהילתי את חג הבנות:
בשנת תקט"ז נפטרו בקהילה היהודית נערות אחדות. שנת תקט"ז הייתה שנה מעוברת, וראש חודש טבת חל באותה השנה ביום השישי. האימהות והסבתות הרבו לבוא לבית הכנסת של הרב, ובשעת קריאת התורה נדחפו להיכל ופיללו בעד שלום בנותיהן. לאחר קריאת התורה קם הרב ונשא נאום נלהב על זכותן של הנשים הצדקניות שעמדו לישראל. הוא העלה את זכרן של דבורה ויעל, את כבודה של אסתר, את קדושתה של שרח בת אשר, את ברוריה אשת רבי מאיר ואת מעשה הגבורה של יהודית. הוא הדגיש כי מקורו של "ראש חודש הבנות" הוא קבלה מזמן החשמונאים, שאז אירע אף מעשה יהודית, ועל כן ראוי שיום זה יהיה יום טוב לבנות.

הכנסת בנות מצווה

חלוקת מתנות קטנות וברכות אישיות מהנשים לבנות המצווה. בנות המצווה קוראות את דרשותיהן בפני קהל הנשים.

הכנה משותפת של תופינים ועוגיות

מתכונים לעוגיות אלג'יראיות ותוניסאיות (ראו **בנספח ב'**, מתכונים).
אפשר להוסיף מוסיקה, סדנת ריקוד, ריקוד ספונטני, תיפוף, לימוד פיוט ועוד (ראו **בנספח ג'**, רשימת השמעה)

סיפורי גבורת נשים

הצעה ראשונה: להתחיל עם סיפורה של יהודית וסיפורה של בת חשמונאי (מצ"ב נספח א', עמוד 11-12) ומשם לפתח שיחה על גבורה נשית. כל אישה ונערה בוחרת דמות נשית גיבורה. אפשר לשתף בסבב מהי גבורה נשית בעיני כל את, סיפור שחוותה עצמה כגיבורה, דמות נשית שהיא השראה עבורה לגבורה.
הצעה שנייה: שימוש בערכת קלפים הנקראת קלפי חכמת נשים שפיתחה יהודית יוניגמן סעדון לשיח אינטימי על נשיות וחוכמת אמותינו.

שרשרת המסירה

המארחת מתחילה ולאחריה כל אישה מוסרת משהו שהייתה רוצה למסור לרעותה – רעיון, עצה, טיפ, ברכה, מתנה סמלית משמעותית ועוד.
ארוחה, ריקוד ושמחה.

הכנת משלוחי מנות

מכינות יחד דברי מתיקה שיימסרו למחרת למשפחות בקהילותיהן של הנשים.

סיום הטקס

לסיום הטקס אפשר לשיר יחד פיוט שהיה נהוג לשיר בקהילות תוניס בחנוכה.
(ראו **בנספח ג'**, רשימת השמעה)

פתחו לי | תהלים קיח, י"ט-כ"ה

פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ
זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ
אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה
מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ
אָנָּא ה' הוֹשִׁיעָה נָּא
אָנָּא ה' הַצְלִיחָה נָּא

להאזנה לפיוט בביצוע של
אברהם פררה

נספח א' גבורת נשים

בת חשמונאי

בימי מלכות יון הרשעה גזרו על ישראל שכל מי שיש לו בריח בתוך ביתו יחקוק עליו שאין לשונאי ישראל חלק ונחלה באלוהי ישראל, מיד הלכו ישראל ועקרו בריחים שבבתיהם.

ועוד גזרו: שכל מי שיש לו שור יכתוב על קרנו שאין לשונאי ישראל חלק באלוהי ישראל, הלכו ישראל ומכרו שוריהם. ועוד גזרו עליהם: שיהיו בועלין נשיהן נדות, הלכו ישראל ופרשו מנשיהן.

ועוד גזרו שכל מי שנושא אשה תבעל להגמון תחלה ואח"כ תחזור לבעלה.

ונהגו בדבר הזה שלוש שנים ושמונה חדשים עד שנשאת בתו של יוחנן כהן גדול, כיון שרצו להוליכה אצל אותו ההגמון פרעה ראשה וקרעה בגדיה ועמדה ערומה בפני העם, מיד נתמלא יהודה ואחיו חימה עליה ואמרו הוציאוה לשריפה ואל יתגלה דבר זה למלכות מפני סכנת נפשות, שהעיזה פניה להיות ערומה בפני כל העם הזה.

אז אמרה לו: היאך אתבזה לפני אחי ורעי ולא אתבזה בעיני ערל וטמא שאתם רוצים למעול בי ולהוליך אותי לשכב אצלו.

כיון ששמע יהודה וחבריו כך נועצו יחדיו להרוג ההגמון, מיד הלבישו הנערה בלבוש מלכות ועשו חופה של הדס מבית חשמונאי עד ביתו של הגמון ובאין כל בעלי נבל וכינור ובעלי זמר והיו מזמרים ומרקדים עד שבאו לבית ההגמון.

כיון ששמע ההגמון כך אמר לשריו ועבדיו ראו אותם שהם מגדולי ישראל מזרע אהרן הכהן כמה הם שמחים לעשות רצוני ראויים הם לכבוד גדול, וציווה להוציא חוץ שריו ועבדיו ונכנס יהודה וחבריו עם אחותו אצל ההגמון וחתכו ראשו ובזזו כל אשר לו. והרגו שריו ועבדיו ודרסו היונים עד גמירא חוץ מעיקר המלכות. וישראל שהיו בעיר היו ברתת וברעד בשביל אותם בחורי ישראל. יצאה בת קול ואמרה: נצחו טליא דאזלו למעבד קרבא באנטוכיא [=נצחו הילדים שהלכו לערוך קרב באנטיוכיה], וחזרו אותם בחורים וסגרו השערים ועשו תשובה ועסקו בתורה ובגמילות חסדים.

"בית המדרש", חלק א', בעריכת א' ילינק

מעשה יהודית

כיון ששמע מלך יונים שהרגו ישראל הגמון שלו קבץ כל עמו ובא לפני ירושלם והביא אותה במצור, ונפחדו מאד היהודים, והייתה שם אשה אלמנה יהודית שמה ולקחה שפחתה והלכה אצל שערי ירושלם ואמרה הניחו אותי לצאת שמא יעשה המקום נס על ידי, ופתחו לה ויצאה, והלכה לפני המלך, ויאמר לה: מה תבקשי? ואמרה אדוני! בת גדולים מישראל אנכי ואחי נביאים ושמעתי שהיו מתנבאים שמחר תיפול ירושלם בידך.

כיון ששמע כך שמח שמחה גדולה. והיה לו אחד מחכמיו שהיה רואה וחוזה בכוכבים והיה אומר רואה אני שישראל חוזרים בתשובה ואי אתה יכול להם, חזור למקומך, ונתמלא המלך חמה עליו וציווה לחטפו, ואסרו ידיו ורגליו לתלות אותו על העץ אצל ירושלם ויאמר המלך מחר כשתיפול ירושלם בידינו נהרוג אותו.

והיה המלך מאמין לאותה יהודית ויאהב אותה ויאמר לה רצונך שתינשאי לי? ואמרה לו: אדוני המלך! איני ראויה אפילו לאחד מעבדיך, ואמנם כיון שלבך נוטה לזה תעביר כרוז בכל המחנה שכל מי שיראה שתי נשים הולכות אצל המעיין אל יפגעו בהן לפי שצריכה אני לילך לשם לרחוץ עצמי ולטבול.

מיד העבירו הכרוז ועשתה כך, ועשה המלך משתה גדול ושתו ונשכרו, ואח"כ הלכו כל אחד ואחד לאוהליו והמלך ישב בחיקה וישן, והלכה אותה יהודית ונטלה סייף שלו וחתכה ראשו ופשטה סדין עליו, והלכה עם ראשו של מלך אצל שערי ירושלם ואמרה: פתחו לי השערים שכבר עשה הקב"ה נס על ידי.

אמרו לה: לא דייך שזנית וקלקלת אלא שבאת בעלילה עמנו, מיד הראה להם ראשו של מלך, כיון שראוהו פתחו השערים ויצאו והרימו קול שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד. כיון ששמעו יוונים כך אמרו למחרת באים עלינו, והלכו למלך ומצאוהו בלא ראש ונפל עליהם אימה ופחד וברחו כלם, וירדפו ישראל אחריהם והרגו מהם כמה וכמה. כן יעשה הקב"ה נקמה בשונאינו מהרה ויחיש לנו ישועה ככתוב ובא לציון גואל.

"בית המדרש", חלק א', בעריכת א' ילינק

נספח ב' מתכונים

מתכון לעוגיות יויו תוניסאיות מאת ז'קלין פדלון

http://bit.ly/yoyo_coockies

מצרכים:

- 3 ביצים
- 400 גרם קמח
- גרידת קליפה מתפוז אחד
- 1 חב' אבקת אפייה
- 1 כפית סוכר וניל או כפית תמצית וניל
- 1 כוס שמן (כוס =כוס חד פעמית של שתייה קרה)
- 1 כוס סוכר
- סירופ
- 2 כוסות מים
- 1 ½ כוס סוכר
- מיץ של לימון אחד

אופן ההכנה:

1) מכניסים למיקסר את הביצים, שמן וסוכר, אבקת אפייה, גרידת תפוז והקמח - מערבבים בהדרגה עד לקבלת בצק רך ונעים.
2) מחלקים את הבצק ל-3 ומרדדים לעובי של 1/2 ס"מ וקורצים עיגולים בקוטר של 7 ס"מ שיש לו עוד עיגול במרכז, מניחים על נייר אפייה.
3) מטגנים בשמן עמוק מצד לצד עד להזהבה.
4) את חומרי הסירופ מבשלים עד לקבלת סירופ דביק באצבעות.
5) טובלים את העיגולים בסירופ חם ומקשטים בקוקוס, סוכריות ועוד.

מתכון לדבלה טריפוליטאית מאת יהודית אביב

http://bit.ly/dabla_cookies

מצרכים לבצק:

- 3 ביצים
- אבקת סודה לשתייה - ¼ כפית
- תמצית וניל - 1 כפית
- קמח מנופה - 3 כוסות
- קורנפלור - ½ - ¾ כוס, או קמח
- שמן לטיגון עמוק – 1 ליטר

מצרכים לסירופ:

- 3 כוסות מים
- 2 כוסות סוכר
- מיץ לימון - מ- ½ לימון
- 1 כפית קורנפלור (לא חובה)

אופן הכנת הבצק:

1) שימו בקערה את הביצים וטרפו אותן קלות. הוסיפו תוך כדי הטריפה את אבקת הסודה לשתייה ואת תמצית הוניל.
2) לושו את התערובת והוסיפו קמח בהדרגה, תוך כדי הלישה. המשיכו ללוש עד לקבלת בצק עדין וחלק.
3) הניחו את הבצק מכוסה בצד למשך חצי שעה.
4) חלקו את הבצק ל-4 חלקים שווים, קמחו משטח עבודה בקורנפלור או קמח והתחילו לרדד בעזרת מכונת פסטה או עם מערוך לעלה דק וארוך. אם אתם עובדים עם מכונת פסטה, התחילו עם השלב העבה ביותר (מספר 1) והגיעו עד למספר 8. על העלה להיות ברוחב של 3 ס"מ ובעובי דק מאוד שיגרום לו להיראות שקוף.
5) חממו שמן עמוק בסיר טיגון על אש בינונית-נמוכה והתחילו לטגן את הרצועות עד להזהבה קלה. היזהרו מטיגון יתר – הדבלה אמורה להיות זהובה ולא שחומה. כשנוצרות בועות על העוגיות זה סימן לדבלה מוצלחת .
6) בעת התחילו להכין את הסירופ.
7) לאחר שהסירופ מוכן טבלו את העוגיות בזהירות בסירופ במשך כמה שניות מכל צד. היזהרו שלא לשבור אותן.
8) העבירו את העוגיות לצלחת והניחו אותן במרווחים קטנים אחת לצד השנייה על מנת שלא יידבקו או יישברו.

אופן הכנת הסירופ:

בשלו מים יחד עם סוכר במשך כ-20 דקות. לאחר מכן הוסיפו מיץ לימון ובשלו במשך 10 דקות נוספות, עד שמתקבל סירופ צמיגי.

נספח ג' פלייליסט

ערוץ יוטיוב ציבורי עם פלייליסט מוצע לטקס

http://bit.ly/Youtube_IdElBanat

1. א שמעון – תימני
2. אהלן וסהלן
3. איילת חן –תימני
4. אנריקו מסיאס
5. אשאל אלוהיי- תימני
6. יא אימה- להקת שפתיים
7. יא זהרה – מירי מסיקה
8. יא ממה – שמעון בוסקילה
9. יא ראייח
10. כל כך יפה לך – רותם כהן
11. כרמלה – משה פרץ
12. להקת שפתיים
13. עת דודים כלה
14. פרוייקט של רביבו
15. רק לרקוד – משה פרץ

מקורות

1. **נעמה קלמן**: ברכת אמהות: http://bit.ly/Kalma_prayer
2. **דפנה חורב**: "עיד אל בנאת": http://bit.ly/oranim_horev
3. **הילה טובמכר-משעלי**: עבודת גמר: ראש חודש-חג הנשים
4. **י"ט לוינסקי**: ספר המועדים, ה, תל אביב תשי"ד, עמ' 59 287
5. **יעל ברוך**: עיד אל בנאת, חג הבנות, בעדה התוניסאית (הרצאה) http://bit.ly/YouTube_Baruch
6. **יעל לוין**:"ראש חודש הבנות", קולך, גיליון 75, כסלו תשס"ד, פרשת תולדות, עמ' 3-4
7. **עליזה לביא**: מנהג נשים, הוצאת משכל (ידיעות ספרים), 2012
8. **תמונת השער**: אוסף Claude Sitbon.

שלמי תודה

מחקר, תכנים וכתיבה: הפייטנית, הזמרת והיוצרת **זיוה עטר**, **זהורית אסולין**
עריכה: **חפציבה כהן-מונטגיו**
עיצוב: **אסנת בן שושן**

הראיני את מראייך השמיעיני את קולך

(שיר השירים, ב', י"ד)

ערבות - נשים מתברות מסורת

ירושלים, טבת תשע"ט

2018